

TEKNOLOGIYA DARSLARIDA O'QUVCHILARNING TEKNOLOGIK KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA MODUL TIZIMINING SAMARADORLIGI

Ruzmetova Z.X

UrDU Texnologik ta'lim kafedrası katta o'qituvchisi

Yoqubova D.

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (texnologik ta'lim) yo'nalishi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7444759>

Annotasiya. Maqolada texnologiya mashg'ulotlarida o'quvchilarning texnologik kompetensiyalarini shakllantirishda modul tizimi samaradorligi modul tizimining strukturasi model o'quv faoliyatini tashkil etishning maqsadi, mazmuni, jarayoni, modelni amalga oshirish mexanizmlari, shu jumladan pedagogik shart-sharoitlar, kutilayotgan natija va o'quvchilarning texnologik kompetensiyasini shakllantirish darajalarini aks ettiruvchi tartiblangan sxema shakli, ushbu maqsadga erishish uchun bajarilishi lozim bo'lgan vazifalar to'g'risida fikrlar yuritilgan.

Kalit so'zlar: texnologik, kompetensiya, modul, integral ta'lim, kontent bloki protsessual blok ko'rgazmali, bosma, audiovizual, elektron, jumladan, interfaol doska, elektron o'quv resurslari, didaktik materiallar, manekenlar, o'quv ustaxonalari jihozlari, qiziqishi, mustaqillig, ijodiy faollik, shakllar, usullar, psixologik, pedagogik.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ В ФОРМИРОВАНИИ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГИИ

Аннотация. В статье рассматривается эффективность модульной системы в формировании технологических компетенций обучающихся на технологических занятиях, структура модульной системы, цель, содержание, процесс организации модельной учебной деятельности, механизмы реализации модели, в том числе рассмотрены педагогические условия, ожидаемый результат и технологическая компетентность обучающихся в виде упорядоченной схемы, отражающей уровни сформированности, задачи, которые необходимо выполнить для достижения поставленной цели.

Ключевые слова: технологический, компетенция, модуль, интегрированное обучение, содержательный блок, процессуальный блок, наглядный, печатный, аудиовизуальный, электронный, в том числе интерактивная доска, электронные образовательные ресурсы, дидактические материалы, манекены, оборудование учебных мастерских, интерес, самостоятельность, творческая активность, формы, методики, психологические, педагогические.

THE EFFICIENCY OF THE MODULAR SYSTEM IN FORMING TECHNOLOGICAL COMPETENCES OF PUPILS IN TECHNOLOGY LESSONS

Abstract. The article discusses the effectiveness of the modular system in the formation of technological competencies of students in technological classes, the structure of the modular system, the purpose, content, the process of organizing model educational activities, the mechanisms for implementing the model, including the pedagogical conditions, the expected result and the technological competence of students in the form of an ordered scheme, reflecting the levels of formation, the tasks that must be completed to achieve the goal.

Keywords: technological, competence, module, integrated learning, content block, procedural block, visual, printed, audiovisual, electronic, including interactive whiteboard,

electronic educational resources, didactic materials, mannequins, training workshop equipment, interest, independence, creative activity, forms, methods, psychological, pedagogical.

Maktabda texnologiya darslarida o'quvchilarning texnologik kompetentsiyalarini shakllantirish muammosi ta'limni modernizatsiya qilishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida karalmog'i lozim.

Bugungi kunda maktabda shakllangan texnologik kompetensiyalar ularga qo'yiladigan talablarga yetarli darajada javob bermaydi.

Agar biz maktab o'quvchilarining texnologik kompetensiyalarni o'zlashtirishga tayyorligini tahlil qilsak, ularni ushbu kompetensiyalarning asosi bo'lgan transformativ faoliyatga bevosita kiritish, keyin uning mohiyati, tuzilishi haqida aniq tasavvurlar va texnologik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha dalillarga asoslangan tavsiyalar etishmaydi.

Bu esa o'z navbatida o'quvchiga qo'yiladigan talablar va texnologik kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradigan o'quv modelining yo'qligi o'rtasidagi qarama-qarshilikni hal qilish muammosining dolzarbligini ko'rsatadi

Kompetensiyalar murakkab, integral ta'lim bo'lganligi sababli, ularni shakllantirish o'qituvchi va o'quvchilar faoliyatini har tomonlama rejalashtirmasdan, ushbu jarayonni amalga oshirish uchun eng mos vosita usullarni tanlamasdan amalga oshirish mumkin emas.

Aslida, kompetensiyani shakllantirish metodologiyasini ishlab chiqish ko'plab omillarni hisobga olgan holda uning shakllanishi jarayoni haqida aniq tasavvurga ega bo'lmasdan samarasiz bo'ladi. Ushbu muammoni hal qilishning bir usuli ta'lim jaraenini modellashtirishdir, uning maqsadi asosiy umumiy ta'limda o'quvchilarning fan buyicha kompetensiyalarini qanday samaraliroq shakllantirish haqida umumiy g'oyani yaratishdir

Model - bu har qanday ob'ekt, jarayon yoki hodisaning o'xshashini haqiqiy, kattalashtirilgan yoki kichraytirilgan shaklda takrorlashdir

Bundan tashqari, bunday tadqiqot usulidan foydalanish o'rganilayotgan ob'ekt yoki jarayonni maqsadli, izchil va har tomonlama o'rganishni kafolatlaydi, yaxshi natija bilan samarali ishlash variantlarini tahlil qilishga yordam beradi.

Makolaning maqsadi va vazifalaridan kelib chiqib, ukuvchilarda texnologik kompetensiyalarni shakllanish jarayonining mazmuni-protsessual modelini kuyidagi shaklda amalga oshirish maksadga muvofik deb uylaymiz.

Amalga oshirish usuliga ko'ra, ushbu model real xolatga tegishli bo'lib, maqsadli, mazmunli, xukukiy va baholash-samarali bulgan komponentlarni birlashtirgan tizim bo'lib, tarkibiy qismlarning har biri tuzilmada alohida blok bilan ifodalanadi.

Model o'quv faoliyatini tashkil etishning maqsadi, mazmuni, jarayoni, modelni amalga oshirish mexanizmlari, shu jumladan pedagogik shart-sharoitlar, kutilayotgan natija va ukuvchilarning texnologik kompetensiyasini shakllantirish darajalarini aks ettiruvchi tartiblangan sxema shaklida buladi va u faqat belgilangan barcha bloklar o'zaro mutanosib bog'lik xolda faoliyat yuritsa, muvaffaqiyatli ishlaydi, ya'ni. model haqiqatdan ham tizimga aylanadi..

Psixologik, pedagogik va maxsus adabiyotlarni tahlil qilish shuni kursatadikki maktab o'quvchilarining texnologik kompetensiyalarini kasbiy kompetensiyaning ajralmas qismi sifatida ko'rib chiqish ijobiy natija beradi.

Modelning maqsadli bloklari texnologik kompetensiyaning xakikiy

(motivatsion, tashkiliy va nazorat qilish) nuktaiy nazardan ukuvchi qobiliyatlarini shakllantirishni o'zida mujassam etmogi lozim.

Maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalarni hal qilish kerak:

- o'quv jarayoniga qiziqish va ijobiy motivatsiyani shakllantirish, bu shaxsning o'rganilayotgan mavzu bo'yicha katta miqdordagi ma'lumotlarga ega bo'lish istagida ifodalanadi, buning uchun shakllar va o'qitish usullari majmuasidan foydalanadi;

- o'quvchilarning texnologik kompetensiyalarini shakllantirish darajasini oshirish;

- zamonaviy pedagogik ish tajribalar asosida maktabda texnologiya darslarida texnologik kompetensiyalarni shakllantirish bo'yicha ish tartibini ishlab chiqish.

Ushbu vazifalarni amalga oshirish uchun modulni kuyidagi bloklarga ajratish va shu bloklar asosida texnologik kompetensiyalarni shakllantirish yaxshi natija beradi.

Kontent bloki texnologik kompetensiyalarning o'z mazmunini va o'qitish mazmunini o'zida aks ettiradi, uning davomida ushbu kompetensiyalarni shakllantirish imkoniyati kengayadi. Texnologik kompetensiyalar o'z ichiga bilim, ko'nikma, insonning texnologik jihatdan muhim fazilatlarini, qadriyat munosabatlarini o'z ichiga oladi (bu fazilatlar biz aniqlagan texnologik kompetensiya tarkibiy qismlariga muvofiq guruhlanadi)

Ushbu fazilatlarga ega bo'lish ukuvchilarga har qanday fan yo'nalishidagi faoliyatini texnologik tamoyillarga muvofiq tashkil etish imkonini beradi.

Modelning protsessual bloki texnologik kompetensiyalarni shakllantirish jarayonini tashkil etish xususiyatlarini, qo'llaniladigan o'qitish shakllari va usullarini o'z ichiga oladi.

Shuning uchun texnologik kompetensiyalarni shakllantirishning zarur sharti o'quv faoliyatini faollashtirishdir - o'quvchilarning o'zlashtirishga qiziqishi, mustaqilligi va ijodiy faolligini oshiradigan bunday shakllar, usullar va o'quv vositalarini ishlab chiqish va ishlatishga qaratilgan o'qituvchining harakatlari. bilimlar, ko'nikmalarni shakllantirish, ularni amaliy qo'llashda, shuningdek, ishlab chiqarish holatini bashorat qilish va mustaqil qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantirishga yordam beradi

Blokda ko'pincha, faol o'qitish usullari xususan muammoli, tadqiqot, o'yin usullari, evristik o'rganish usullari, dasturlashtirilgan o'qitish, yangi pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish usullari, treninglar, muhokamalar va boshqalarni kullash orkali yaxshi natijaga erishish mumkin

Protsessual blokning yana bir muhim elementi - bu o'quv qurollari: ko'rgazmali, bosma, audiovizual, elektron, jumladan, interfaol doska, elektron o'quv resurslari, didaktik materiallar, manekenlar, o'quv ustaxonalari jihozlari, asboblari va boshqalar.

Biz loyihalashtirgan modelning to'rtinchi va oxirgi bloki baholash natijasidir. U yuqoridagi uchta blokni amalga oshirish natijasini aks ettiradi va natijaning belgilangan maqsadga muvofiqligidan kelib chiqqan holda hisoblangan uning samaradorligini ukuvchilarning texnologik kompetensiyalarini DTS talablariga muvofiq shakllanganligini baholashni nazarda tutadi.

Blok shuningdek ta'limda kompetensiyaga asoslangan yondashuvga muvofiq o'quvchilar o'rtasida texnologik kompetensiyani shakllantirish mezonlari, ko'rsatkichlari va belgilari va uni shakllantirish darajalari tizimini yaratadi.

Modelda texnologik kompetensiyani shakllantirishning to'rt darajasining umumiy texnikasi qo'llanildi: etarli emas, boshlang'ich, etarli, muvaffaqiyatli.

Etarli emas - faoliyat sub'ekti o'z vazifalarini professional va malakali ravishda mustaqil ravishda qo'yishga va shunga mos ravishda ularni hal qilishga tayyor emas.

Boshlang'ich - kasbiy muammolarni hal qilish amalga oshiriladi cheklangan, kundalik bilim va ko'nikmalar qo'llaniladi.

Etarli –o'quvchi harakatlarning ongliligi va maqsadga muvofiqligi, shuningdek, shaxsiy motivatsiya orkali mavjud muammolarni hal qilish yo'lini tanlaydi, o'z harakatlarining to'g'riligi va noto'g'riligini nazorat qiladi.

Muvaffaqiyatli - yuqori onglilik va e'tibor, kuchli fuqarolik va axloqiy munosabatlar; harakat shakllari va ularning mazmunini aniqlashda ijodiy yondashish; o'ziga xoslik va ijodkorlik, aniqlikni ta'minlaydigan ko'nikmalarning mavjudligi, tejamkorlik, harakatlarning o'z vaqtida bajarilishi va boshqalar. Shuni qo'shimcha qilish kerakki, texnologik kompetentsiyaning ushbu tarkibiy qismlari mustaqil tizimlar sifatida mavjud bo'lishi mumkin, ular o'z navbatida alohida elementlar to'plamiga, o'ziga xos tuzilishga, mantiqqa va ichki tashkilotga ega. Biroq, texnologik kompetentsiyaning har qanday tarkibiy qismlariga alohida egalik qilish samarali emas va kerakli natijaga olib kelmaydi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki taqdim etilgan modul bloklari ko'rsatkichlar va belgilar texnologiya darslarida ukuvchilarning texnologik kompetentsiyalarini shakllantirish modeli o'zaro bog'liq bo'lgan tarkibiy qismlar tizimi bo'lib, ma'lum bir pedagogik shartlar to'plamini hisobga olgan holda samarali buladi shu bilan birga

o'quvchilarning texnologik kompetentsiyalarini shakllantirish darajalarini aniqlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Muslimov N.A. Usmanboyeva M.X. Sayfurov D.M. «Innavatsion ta'lim texnologiyalari» T-2015
2. Anorqulova G.M. “Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari” moduli bo'yicha nazariy va amaliy mashg'ulotlar uchun uslubiy tavsifanoma T-2015
3. Andreev A.A. К вопросы об определении понятия «дистанционные обучение»